

ผลการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย

The Effects of Parents’ Involvement Activity Package

“PLAY AT HOME” to Enhance Self Regulation in Young Children

สุปรียา ผาสุกสถิตพงศ์¹ และ ปิยะนันท์ หิรัณย์ชโลทร²

Supreeya Pasuksatipong¹ and Piyanan Hirunchalothorn²

^{1,2} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2} Faculty of Education, Kasetsart University, Thailand

E-mail: ¹nan-sp@hotmail.com; ²piyananku54@gmail.com

Received June 8, 2022; Revised August 16, 2022; Accepted August 25, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง อายุระหว่าง 4 –5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ 1.ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” 2.แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย 3.แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย 4.แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย 5.แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” มีคะแนนเฉลี่ยการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง“PLAY AT HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.61 โดยเด็กปฐมวัยมีการพฤติกรรมการกำกับตนเองเพิ่มขึ้นทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง ด้านการกำกับความคิด และด้านการกำกับอารมณ์ตามลำดับ

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรม; การมีส่วนร่วม; การกำกับตนเอง; ผู้ปกครอง; เด็กปฐมวัย

Abstract

The purpose of this research was to study the effects of parents' involvement activity package "PLAY AT HOME" to enhance self-regulation in young children. The subjects used in the study were the boys and girls, aged between 4 – 5 years old. They were studying in the kindergarten level 1 second semester of academic year 2021 at Suraomai School, Suan Luang District Office, Bangkok. The tools in this study were the parent involvement activity package "PLAY AT HOME", self-regulation behavior test in young children, self-regulation behavior assessment form for young children, test of parents' the knowledge and understanding of preschool's self-regulation, interview from preschool's parents' satisfaction towards parents' involvement activity package to enhance self-regulation in young children. The data were analyzed by mean, standard deviation and content analysis.

The results of this study indicated that young children who participate in the activity package "PLAY AT HOME", activity set had higher mean scores on self-regulation than before using the activity set. In the pre-experimental period, the mean was 16.2 and the standard deviation was 0.96. In the post-treatment period, the mean was 30.3 and the standard deviation was 2.61. Early childhood children showed an increase in self-regulation behaviors in all three areas: Behavior regulation had highest average score, cognitive regulation and emotion regulation respectively

Keywords: Activity Package; Involvement; Self-Regulation; Parents; Young Children

บทนำ

เด็กปฐมวัยคือเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงไป 6 ปี เป็นวัยที่ควรได้รับการพัฒนา ก่อนเข้าศึกษาในระดับประถมศึกษา ซึ่งเด็กวัยนี้เป็นช่วงชีวิตที่มีความละเอียดอ่อนที่สุด จะมีพัฒนาการที่เป็นไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน เป็นช่วงเวลาสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูควบคู่กับการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยหากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกวิธีและเป็นไปตามขั้นตอนของพัฒนาการแล้ว จะทำให้เด็กมีความพร้อมและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างสูงสุด

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำกับตนเอง (Matthews, 2009; Winsler, Ducenne, & Koury, 2011; Hautakangas, 2022; Khomais & Al-Khalidi & Alotaibi, 2019) พบว่าการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เด็กที่สามารถกำกับตนเองได้ จะสามารถส่งเสริมศักยภาพทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการอยู่รวมกันกับผู้อื่น แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กมีทักษะในการกำกับ

ตนเองน้อยลงจะมีความเสี่ยงมากขึ้นที่มีปัญหาในเรื่องการเข้าสังคมและปัญหาพฤติกรรมต่าง ๆ ดังนั้นเด็กจึงต้องมีความสามารถในการกำกับควบคุมตนเองเพราะความสามารถในการกำกับตนเองของวัยเด็กมีผลในระยะยาว แสดงถึงรากฐานที่สำคัญของความสำเร็จและชีวิตทางสังคมของเด็กในอนาคต (Bodrova & Leong 2008) โดยที่ Blair and Diamond (2008) กล่าวว่า ในเด็กอนุบาลผู้ใหญ่ควรจะมุ่งพัฒนาให้เกิดทักษะในการกำกับอารมณ์ตนเอง และการกำกับพฤติกรรมตนเอง เพราะจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนตลอดช่วงวัยเรียนได้มากกว่าการมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะทางวิชาการ เนื่องจากการเรียนด้านวิชาการต้องอาศัยพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งเด็กแต่ละคนอาจยังพัฒนาได้ไม่เท่ากัน ดังนั้นเด็กอนุบาลหากการเรียนการสอนเน้นไปที่การฝึกให้เด็กมีการกำกับตนเองให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงน่าจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมกว่ากับวัย และเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้และทำความเข้าใจในสิ่งที่ครูสอนได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ Bandura (1986) กล่าวว่า การกำกับตนเองก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญ เนื่องจากในการที่จะทำสิ่งใด ๆ ให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องมีการวางแผนและกำหนดเป้าหมาย ดังนั้นการเสริมสร้างให้เด็กปฐมวัยรู้จักการกำกับตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการกำกับตนเองนั้นจะช่วยให้เด็กสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง แสดงออกอย่างเหมาะสม มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม มีความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จรวมไปถึงมีความภาคภูมิใจในตัวเอง และเผชิญปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ รวมทั้งดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จะเห็นว่าการพัฒนาให้บุคคลมีการกำกับตนเองควรส่งเสริมตั้งแต่ในช่วงปฐมวัย

ชุดกิจกรรมได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้นในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 เนื่องการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 นั้นทำให้สถานศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องปิดสถานศึกษาชั่วคราว และการเรียนการสอนในรูปแบบของ Online นั้นไม่เหมาะกับเด็กปฐมวัย เนื่องจากความสนใจของเด็กยังมีระยะเวลาที่สั้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ในรูปแบบ On hand ที่เด็กสามารถทำได้ผ่านชุดกิจกรรม เพราะชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการคิด การพูด มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้น อารมณ์-จิตใจของเด็กให้เกิดความกระตือรือร้น ความสนุกสนาน ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบด้วยสื่อการเรียนการสอนที่คัดเลือกให้เหมาะสมกับอายุและความสนใจของเด็กแต่ละบุคคล (Unicef, 2019) โดยเน้นให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกการปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วยคู่มือ การใช้สื่อการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบของสื่อและอุปกรณ์ หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ และเด็กก็จะได้รับการเรียนรู้เมื่ออยู่ที่บ้านผ่านความร่วมมือของผู้ปกครอง ซึ่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ผู้ปกครองมีเวลาอยู่บ้านร่วมกับลูกมากขึ้น และมีโอกาสใช้เวลาร่วมกัน จึงเป็นโอกาสดีที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้ใช้เวลาทำกิจกรรมร่วมกับเด็ก และเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดูแลเด็กให้มีทักษะที่ดีเหมาะสมตามวัยผ่านกิจกรรมการเล่น และลงมือกระทำ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือเด็กต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนพร้อมกันไปอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้าน โรงเรียน ชุมชน และ

สังคม โดยโรงเรียนต้องสื่อสารทำความเข้าใจทุกฝ่าย ทั้งพ่อแม่ ชุมชน และสังคม เพื่อให้ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการพัฒนาผู้เรียน

จากความสำคัญและเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ On hand และใช้ชุดกิจกรรมที่บ้าน เนื่องจากโรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นสถานศึกษาที่ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนอยู่นั้นได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตัวเองในเด็กปฐมวัย เพราะทักษะการกำกับตนเองจะช่วยให้เด็กได้เตรียมความพร้อมในการเรียน และนำพาเด็ก ๆ ให้ประสบผลสำเร็จในชีวิต รวมทั้งทำให้เด็กมีความรับผิดชอบ ดูแลตนเอง จัดการความต้องการและสิ่งต่าง ๆ เผชิญในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ ควบคุมอารมณ์ ควบคุมพฤติกรรมได้อย่างมีสติและตั้งใจ และแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม รวมไปถึงการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้จะเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยในเรื่องการกำกับตัวเองในเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตัวเองในเด็กปฐมวัย

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการกำกับตนเอง

การกำกับตนเอง (Self-regulation) มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ของแบนดูรา ซึ่งแบนดูราเชื่อว่าพฤติกรรมของคนเรานั้นไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่เป็นผลมาจากองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ 1.ด้านตัวบุคคล 2.ด้านสภาพแวดล้อม 3.ด้านพฤติกรรม และยังเชื่อว่ากระบวนการภายในบุคคลไม่ได้เป็นตัวกำหนดการกำกับตนเองในการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมและองค์ประกอบด้านพฤติกรรมร่วมด้วยที่มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

2. ความหมายการกำกับตนเอง

สิรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู (2557) กล่าวถึง การกำกับตนเอง หมายถึง พฤติกรรมในการควบคุมตนเอง มีสมาธิในการทำกิจกรรม ดำเนินถึงความสามารถของตนเอง ความสนใจ รวมไปถึงตั้งเป้าหมายเพื่อให้การกระทำต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายได้อย่างที่ตั้งใจ

Walker (2016) ให้ความหมาย การกำกับตนเอง หมายถึง ความสามารถในการจัดการตนเอง พฤติกรรม เด็กเล็กที่มีทักษะในการควบคุมตนเองสามารถควบคุมอารมณ์ มุ่งความสนใจ และจัดการความคิด พฤติกรรม และความรู้สึกของตน หรือเรียกว่าความสามารถในการควบคุมแรงกระตุ้น

3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Epstein (1995, อ้างถึงใน ประพันธ์ เดชสวัสดิ์, 2552) เสนอกรอบความคิดหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของผู้ปกครองไว้ 6 ประเภท ดังนี้

1. การเป็นผู้ปกครอง (Parenting) เป็นการมีส่วนร่วมที่โรงเรียนมุ่งช่วยให้พ่อแม่ของเด็กมีทักษะในการเป็นผู้ปกครอง และการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้ดีขึ้น
2. การติดต่อสื่อสาร (Communication) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในเรื่องกิจกรรม โครงการต่างๆ และความก้าวหน้าในการเรียนของเด็ก
3. การอาสาสมัคร (Volunteering) เป็นการมีส่วนร่วมที่โรงเรียนดำเนินคัดเลือกผู้ปกครองที่อาสาสมัครเข้ามาทำงาน หรือร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนของเด็กและโปรแกรมต่างๆ ของโรงเรียน
4. ร่วมกับมือชุมชน เป็นการมีส่วนร่วมในรูปแบบที่โรงเรียน ประสานงานกับองค์กร และกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อระดมทรัพยากรและบริการต่างๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัวและเด็ก และโรงเรียนก็ให้บริการที่จำเป็นแก่ชุมชนด้วย
5. การเรียนรู้ที่บ้าน (Learning at home) เป็นการมีส่วนร่วมที่ผู้ปกครองได้ร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ กับเด็กที่บ้าน ซึ่งครอบคลุมถึงการบ้านและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรของโรงเรียนและการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านั้น
6. การตัดสินใจ (Decision making) เป็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะดำเนินการในรูปแบบของสมาคมครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา

4. ชุดกิจกรรม

Unicef (2019) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะการคิด การพูด มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นอารมณ์จิตใจของเด็กให้เกิดความกระตือรือร้น ความสนุกสนาน ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบด้วยสื่อการเรียนการสอนที่คัดเลือกให้เหมาะสมกับอายุและความสนใจของเด็กแต่ละบุคคล

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สิริพร ลิ่นจี่ (2564) ศึกษาบทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมกำกับตนเองในเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาจันทบุรีเขต1 ใน 2 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และการสอนพฤติกรรมกำกับตนเอง ผลการวิจัย พบว่า บทบาทครูในการส่งเสริมพฤติกรรมกำกับตนเองของเด็กวัยอนุบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M= 4.49) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก (M = 4.49)

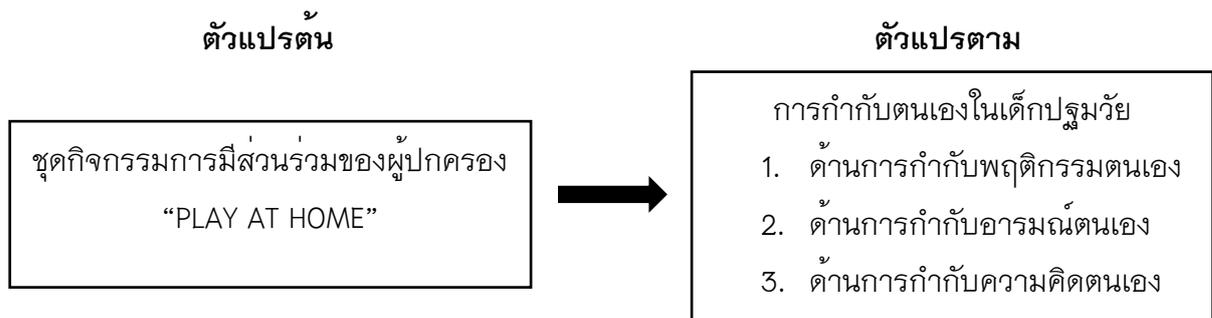
ประกอบด้วยทางกายภาพ (M= 4.59) และทางจิตใจ (M= 4.39) รองลงมา คือ การสอนพฤติกรรม การกำกับตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (M = 4.48) ประกอบด้วย การสอนทางตรง (M= 4.49) และการสอนทางอ้อม (M= 4.46)

Hautakangas (2022) ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองของเด็กโดยใช้โปรแกรม Kids' Skills สำหรับการจัดการศึกษาปฐมวัยของสาธารณรัฐฟินแลนด์ โดยกลุ่มตัวอย่างคือ เด็กที่มีอายุ 4-7 ปี จำนวน 28 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน เด็กทั้ง 2 กลุ่มมีทักษะในการกำกับตนเองที่ไม่ดีเหมือนกัน ใช้ระยะเวลาการทดลอง 10 สัปดาห์ เด็กกลุ่มตัวอย่างที่ได้เข้าร่วมโปรแกรม Kids' Skills มีแนวโน้มที่ดี เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมที่เป็นเด็ก 15 คน มีความคืบหน้าอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลลัพธ์เกี่ยวกับโปรแกรม Kids' Skills มีแนวโน้มที่ดี โปรแกรมนี้เหมาะสำหรับส่งเสริมทักษะการควบคุมตนเองของเด็ก เกี่ยวข้องกับการสอนที่เน้นความแข็งแกร่งและมีมุมมองที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหา ทักษะคิดเชิงบวก ต่อทักษะการควบคุมตนเองที่พัฒนาขึ้นของเด็ก

จากการทบทวนวรรณกรรมจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธี ผู้วิจัยได้เลือกใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย เนื่องจากการชุดกิจกรรมสามารถให้เด็กได้เรียนรู้และฝึกการปฏิบัติผ่านกิจวัตรประจำวันของเด็ก ซึ่งประกอบไปด้วยคู่มือการใช้ สื่อการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบของสื่อและอุปกรณ์หรือเทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยได้รูปแบบหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษาสำหรับการสร้างชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” ประกอบด้วย แนวคิดรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองของ Epstein (1995, อ้างถึงใน ประพันธ์ เดชสวัสดิ์, 2552) แนวคิดการสร้างชุดกิจกรรมของเพ็ญศรี สร้อยเพชร (2545, อ้างถึงใน พิภูล เกิดปลั่ง, 2554) รวมทั้งศึกษาแนวคิดทฤษฎีการกำกับตนเองของ Bandura (1986) และมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยของประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศสิงคโปร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กปฐมวัยชายและหญิง ที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร นักเรียนทั้งหมด 37 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 4 – 5 ปี กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนสุเหร่าใหม่ สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 คน ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง และเป็นความสมัครใจของเด็กและผู้ปกครอง

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME”

2.2 ตัวแปรตาม คือ การกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองศึกษาตามแนวคิดของ Epstein (1995, อ้างถึงใน ประพันธ์ เดชสวัสดิ์, 2552) และศึกษาเนื้อหาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดกิจกรรมของเพ็ญศรี สร้อยเพชร (2545, อ้างถึงใน พิกุล เกิดปลั่ง, 2554) ร่วมกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเองของ Bandura (1986) และมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยในประเทศต่างๆ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา ประเทศสิงคโปร์ และดำเนินการออกแบบชุดกิจกรรม โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยจัดทำชุดกิจกรรมจำนวน 6 ชุด ประกอบด้วย 18 กิจกรรม ดังนี้ ชุดที่ 1 กิจกรรมภารกิจของเจ้าหนู ชุดที่ 2 กิจกรรมหนูนู้เท่าทันอารมณ์ ชุดที่ 3 กิจกรรมลองดูหนูทำได้ ชุดที่ 4 กิจกรรมแบ่งปันได้ เสียสละเป็น ชุดที่ 5 กิจกรรมปรับตัวได้ ยืดหยุ่นเป็น และชุดที่ 6 กิจกรรมความท้าทายของหนู และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนได้รับค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.94

2. แบบทดสอบวัดพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ จะมีโจทย์คำถามที่เป็นสถานการณ์มาให้ เป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก โดยตัวเลือกจะเป็นรูปภาพ มีเกณฑ์ในการให้คะแนนคือตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ให้ 0 คะแนน มีจำนวน 12 ข้อ คะแนนเต็ม 12

คะแนน โดยแยกเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง และด้านการกำกับความคิดตนเอง และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนได้รับค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86

3. แบบประเมินพฤติกรรมกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย เป็นลักษณะแบบประเมินด้วยวิธีการสังเกตแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับคะแนน 3 ระดับคือ 3, 2, และ 1 มีจำนวน 12 ข้อ คะแนนเต็ม 36 คะแนน ซึ่งกำหนดจุดประสงค์และโครงสร้างของแบบประเมินพฤติกรรมโดยมีลักษณะเป็นข้อความที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมกรรมการกำกับตนเองโดยแยกเป็นรายด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง และด้านการกำกับความคิดตนเอง โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนได้รับค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.89

4. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยกำหนดกรอบเนื้อหาของแบบทดสอบโดยวัดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย 3 ด้าน คือ ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง และด้านการกำกับความคิดตนเอง มีจำนวน 15 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบโดยกาเครื่องหมายถูก (✓) และกาเครื่องหมายผิด (✗) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ โดยพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนได้รับค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

5. แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง "PLAY AT HOME" เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย เป็นคำถามปลายเปิดประกอบไปด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เข้าร่วมชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง "PLAY AT HOME" เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย และส่วนที่ 2 พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เด็กแสดงออกหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง "PLAY AT HOME" เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยพิจารณาลงความเห็นและให้คะแนนได้รับค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่เท่ากับ 0.83

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน และเชิญผู้ปกครองเข้าร่วมประชุมโดยเป็นการพูดคุยผ่านทางเครือข่ายออนไลน์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรม พร้อมพบปะพูดคุยกับเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง และทำแบบทดสอบวัดพฤติกรรมกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย แล้วบันทึกผลการประเมิน

2. ผู้วิจัยประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลอง และทำแบบประเมินพฤติกรรมกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย รวมทั้งให้ความรู้

เกี่ยวกับหลักการ ความสำคัญ บทบาท และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมของชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME”

3. ผู้วิจัยดำเนินการส่งชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” ไปยังที่บ้านของเด็กกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน และให้ผู้ปกครองดำเนินกิจกรรมร่วมกับเด็กที่บ้าน โดยใช้ชุดกิจกรรม “PLAY AT HOME” ทั้ง 6 ชุด ประกอบด้วย 18 กิจกรรม ระยะเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน โดยผู้ปกครองสามารถเลือกวันทำกิจกรรมได้ตามความสะดวก ทั้งนี้ระหว่างทำกิจกรรมผู้ปกครองสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของเด็กเป็นรายสัปดาห์ รวมทั้งบันทึกภาพ หรือถ่ายวิดีโอเด็กขณะทำกิจกรรม

4. เมื่อเสร็จสิ้นการใช้ชุดกิจกรรมฯ ผู้วิจัยเชิญผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างประชุมร่วมกันผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลังจากใช้ชุดกิจกรรม รวมทั้งทำการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” และทดสอบหลังการทดลองกับผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย และทำแบบประเมินพฤติกรรมกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย

5. ผู้วิจัยประเมินการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลอง ด้วยแบบทดสอบวัดพฤติกรรมกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย และบันทึกผลการประเมิน

6. ผู้วิจัยนำผลการทดสอบที่ได้ไปตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และนำผลข้อมูลเชิงคุณภาพไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดพฤติกรรมกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. นำคะแนนที่ได้จากการประเมินพฤติกรรมกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์เชิงพรรณนาผลของการใช้ชุดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย จากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองหลังใช้ชุดกิจกรรม และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมและการประเมินพฤติกรรมกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษาดูโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME”

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” จากแบบทดสอบวัดพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย (N=10)

การกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย	คะแนนเต็ม	ก่อนใช้ชุดกิจกรรม		หลังใช้ชุดกิจกรรม	
		μ	σ	μ	σ
ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง	4	2.7	1.9	4.0	0.0
ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง	4	2.0	4.4	2.9	1.5
ด้านการกำกับความคิดตนเอง	4	2.3	3.1	3.2	1.0
รวม	12	7.0	1.11	10.1	0.99

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.0 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.11 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 10.1 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.99 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยมาเปรียบเทียบกัน โดยภาพรวมพบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งเด็กมีความเข้าใจการกำกับตนเองมากขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” จากแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย (N=10)

การกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย	คะแนนเต็ม	ก่อนใช้ชุดกิจกรรม		หลังใช้ชุดกิจกรรม	
		μ	σ	μ	σ
ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง	12	6.6	0.99	11.5	0.45
ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง	12	4.6	0.24	8.6	1.33
ด้านการกำกับความคิดตนเอง	12	5.0	0.4	10.2	1.2
รวม	36	16.2	0.96	30.3	2.61

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมก่อนการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 และหลังการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT

HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.61 เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยมาวิเคราะห์ทางสถิติ พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง (11.5) เพิ่มขึ้นสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกำกับความคิดตนเอง(10.2) และด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง (8.6) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย และความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” ก่อนและหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME”

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้ใช้ชุดกิจกรรม “PLAY AT HOME” จากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย (N=10)

การกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย	คะแนนเต็ม	ก่อนใช้ชุดกิจกรรม		หลังใช้ชุดกิจกรรม	
		μ	σ	μ	σ
ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง	5	2.9	0.29	4.8	0.10
ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง	5	2.5	0.85	4.4	0.44
ด้านการกำกับความคิดตนเอง	5	2.4	0.41	4.5	0.25
รวม	15	7.8	2.76	13.8	0.96

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยก่อนใช้ชุดกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.8 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.6 คะแนนหลังใช้ชุดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.8 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองมีความแตกต่างกัน โดยมีค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยหลังชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม

ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” จากแบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจมากต่อชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” โดยให้ความคิดเห็นว่ารูปแบบของชุดกิจกรรมดึงดูดน่าสนใจ ขนาดตัวหนังสือที่เหมาะสม จัดเรียงเนื้อหาได้ดี เข้าใจง่าย กิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ได้รับความรู้และช่วยส่งเสริมเด็กให้มีพฤติกรรมกำกับตนเองได้ดีขึ้น เป็นกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติร่วมกับเด็ก และสามารถนำไปใช้เล่นในกิจวัตรประจำวันได้ และผู้ปกครองมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าเด็ก ๆ มีพฤติกรรมกำกับตนเองทั้ง 3 ด้านดีขึ้น รู้สึกพึงพอใจที่เห็นเด็ก ๆ มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของเด็กด้วยตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยหลังการใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรม พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรม ด้านที่ค่ามากที่สุด คือ ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง โดยพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกระหว่างการใช้ชุดกิจกรรม เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาในการทำกิจกรรมได้ รู้จักหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ มีความอดทนรอคอยในการทำกิจกรรมหรือการเล่นร่วมกันระหว่างเด็กและผู้ปกครอง เมื่อทำกิจกรรมเสร็จแล้วก็รู้จักเก็บด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ผู้ปกครองคอยชี้แนะ เนื่องจากกิจกรรมภายในชุดกิจกรรมมีความหลากหลายสอดคล้องแทรกเข้ากับชีวิตประจำวัน มีกฎกติกาหรือข้อตกลงในการเล่นและทำกิจกรรม บางกิจกรรมมีการมอบหมายงานให้เด็กได้ทำ ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดความรับผิดชอบในการทำงาน และรู้จักหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยกิจกรรมที่ทำจะเน้นให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Bandura (1977, อ้างถึงในรัชดาภรณ์ อินทะนิน, 2544) กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ มนุษย์มีการเรียนรู้พฤติกรรมจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม ด้านต่อมา คือ ด้านการกำกับความคิดตนเอง เด็กสามารถคิดวางแผนได้เป็นลำดับ มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงาน และสามารถออกแบบหรือคิดริเริ่มในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง จุดจำขั้นตอนของการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงเกิดสมาธิจดจ่อในการทำกิจกรรม จนทำให้งานออกมาสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัตินั้นทำเป็นกิจกรรมที่มีแบบแผนเป็นลำดับขั้นตอน ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ความคิด และใช้กระบวนการคิด ไตร่ตรองถึงเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ และสิ่งที่ทำให้ส่งเสริมการกำกับความคิดของเด็กได้ดี ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กคิดและตอบคำถามอย่างอิสระทำให้เด็กเกิดความหลากหลาย สอดคล้องกับ Vygotsky (1995, อ้างถึงใน ชลาธิป สมานิติ, 2560) ที่กล่าวถึง Zone of Proximal Development ขอบเขตในการเรียนรู้ของเด็กอยู่สองอย่าง คือ ขอบเขตที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้เองโดยไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ช่วยเหลือ อีกขอบเขตคือเด็กที่จะเรียนรู้ได้ ต้องมีผู้ใหญ่หรือผู้ดูแลคอยช่วยเหลือหรือแนะนำ เพราะเด็กมีความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกัน และด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง เด็กมีการแสดงออกสนุกสนาน ร่าเริง สามารถบอกเล่าตามความรู้สึก ความต้องการที่เป็นจริง และแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ซึ่งการจัดกิจกรรมในชุดกิจกรรม เด็กจะได้สื่อสารอารมณ์ความรู้สึกผ่านงานศิลปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้คิดและจินตนาการ เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ระบายอารมณ์และความคิดผ่านการทำกิจกรรมศิลปะซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักพอใจ ภูมิใจในผลงานตน สอดคล้องกับ Global Art (2020) กล่าวว่า การทำงานศิลปะ เปรียบเสมือนประตูเข้าสู่โลกแห่งจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในวัยที่จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์กำลังพัฒนา ศิลปะคือช่องทางในการถ่ายทอดและสื่อสารซึ่ง

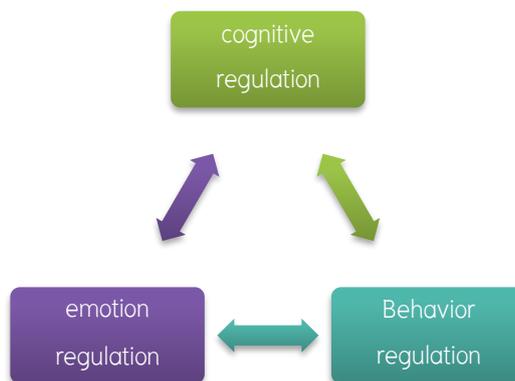
ความคิดที่เด็กไม่สามารถสื่อสารออกมาทั้งหมดด้วยคำพูดหรือการเขียน และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการลงบนพื้นที่ที่ไม่มีคำว่าถูกหรือผิด อีกทั้งการจัดกิจกรรมที่让孩子แสดงผ่านกิจกรรมบทบาทสมมติ โดยสวมบทบาทเป็นตัวละคร แสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง คำพูด เป็นการช่วยสะท้อนความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่อยู่ภายในของเด็กผ่านออกมาเป็นพฤติกรรม การที่เด็กสวมบทบาทของผู้อื่น ก็สามารถช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในความคิด และพฤติกรรมของผู้อื่นได้ เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับ ศุภฎี ชิกว้าง (2552) ได้กล่าวว่า การเล่นบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้เล่นกิจกรรมอย่างอิสระตามที่ตนคิดว่าจะเป็น ในบทบาทที่กำหนดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ และแสดงความรู้สึกนึกคิด คำพูด ท่าทาง ออกมาตามลักษณะนิสัยของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์สมมตินั้น เป็นการเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมการแสดงออกของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพได้

2. จากผลการศึกษา พบว่า ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” หลังใช้ชุดกิจกรรมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง แสดงให้เห็นว่าการจัดประสบการณ์โดยการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” สามารถส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามวัยของตนเองสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาได้ และในการสอนควรใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยจากเอกสาร หลักสูตร งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และผู้วิจัยได้ออกแบบชุดกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองเป็นผู้นำไปใช้จัดกิจกรรมให้ลูกที่บ้าน เป็นการร่วมมือระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 โดยใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ที่บ้าน การติดต่อสื่อสาร และการเป็นผู้ปกครอง โดยมาจากแนวคิดของ Epstein (1995, อ้างถึงใน ประพันธ์ เดชสวัสดิ์, 2552) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้น และชุดกิจกรรมยังได้ผ่านประเมินผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหาตัวกิจกรรม และประโยชน์ที่เด็กจะได้รับ ซึ่งชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” ประกอบไปด้วย 6 ชุด 18 กิจกรรม ในแต่ละชุดกิจกรรมจะมีนิทานเป็นตัวนำในการดำเนินกิจกรรมและได้บูรณาการกับกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมเพาะปลูก กิจกรรมประกอบอาหาร กิจกรรมศิลปะประดิษฐ์ กิจกรรมบทบาทสมมติ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมเกมการศึกษา พร้อมสื่ออุปกรณ์ที่ได้จัดเตรียมไว้ในแต่ละกิจกรรม โดยกิจกรรมที่สร้างขึ้นนั้นจะส่งเสริมการกำกับตนเองในแต่ละด้าน ซึ่งแต่ละชุดกิจกรรมเด็กจะฝึกคิดและลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยศึกษาผ่านคู่มือชุดกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครอง ส่งผลให้บรรยากาศในการใช้ชุดกิจกรรมของเด็กเกิดความสนใจ เกิดความสนุกสนาน อยากร่วมเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dewey (1959) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการลงมือกระทำ (Learning by Doing) และควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองผ่านประสบการณ์จริง จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2560 ที่ได้กล่าวถึงการบูรณาการการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับเด็กปฐมวัย ควรยึดตัวเด็กเป็นสำคัญ เน้นเรื่องที่เด็ก

สนใจ ใกล้ตัวเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรม และกิจกรรมที่ทำความยากง่ายปะปนกัน จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560)

3. จากผลการประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย หลังใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรม ซึ่งทำให้ผู้วิจัยรับรู้ว่าคุณปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจผิดบางประเด็นเกี่ยวกับการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย รวมถึงการส่งเสริมการกำกับตนเองให้กับเด็ก ภายหลังจากผู้ปกครองใช้ชุดกิจกรรม พบว่าผู้ปกครองทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการกำกับตนเองได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสอนหรือการส่งเสริมการกำกับตนเองให้เด็กปฐมวัย และตัวผู้ปกครองเองก็ได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติจริงกับลูกทำให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติ และสามารถส่งเสริมเด็กได้อย่างถูกต้องวิธีที่เหมาะสมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ National Parent Education Network (2022) ที่กล่าวถึง การส่งเสริมให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะในการเลี้ยงดูบุตรที่ถูกต้องจะช่วยเพิ่มความเข้มแข็งให้กับครอบครัว หรือการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เห็นการพัฒนาที่ดีของผู้ปกครองและลูกควบคู่กันจึงส่งผลให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจเมื่อตนเองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้กับลูก และได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของลูกด้วยตนเอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบของการกำกับตนเอง

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายโดยสังเขป ดังนี้ องค์ประกอบของการกำกับตนเองประกอบไปด้วย การกำกับพฤติกรรมตนเอง (Behavior regulation) การกำกับอารมณ์ตนเอง (emotion regulation) และการกำกับความคิดตนเอง (cognitive regulation) จากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ส่งผลให้เด็กเข้าใจตนเองทั้งด้านความคิดและความรู้สึก สามารถจัดการตนเองได้โดยใช้กระบวนการคิด ไตร่ตรอง มีสติตระหนักรู้ รวมทั้งสามารถควบคุมอารมณ์และควบคุมตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่พบเจอทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อเรียนรู้ ยอมรับ ปรับปรุง และแก้ไขให้ดีขึ้น

สรุป

ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมก่อนใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.96 และหลังใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.61 โดยเด็กมีพฤติกรรมแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการกำกับพฤติกรรมตนเอง เด็กสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาในการทำกิจกรรมได้ รู้จักหน้าที่และทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ มีความอดทนรอคอยในการทำกิจกรรมหรือการเล่น โดยไม่ต้องมีผู้คอยชี้แนะตลอดเวลา 2) ด้านการกำกับอารมณ์ตนเอง เด็กสามารถสื่อสารและบอกความรู้สึกได้ เมื่อเด็กเกิดปัญหา รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ และ 3) ด้านการกำกับความคิดตนเอง เด็กเกิดการคิดวางแผน สามารถคิดริเริ่มในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง จัดลำดับขั้นตอนของการทำกิจกรรมต่าง ๆ รวมไปถึงเกิดสมาธิจดจ่อในการทำกิจกรรม จนทำให้งานออกมาสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ในการใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยสามารถยืดหยุ่นวัน เวลาได้ตามความเหมาะสมกับเหตุการณ์ และกิจกรรม เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีภารกิจและบริบทแตกต่างกัน มีเวลาวางไม่ตรงกัน ในการร่วมทำกิจกรรม

1.2 การใช้ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เด็กรู้จักคิด ใช้เหตุผล เข้าใจอารมณ์และรู้จักควบคุมตนเอง ซึ่งผู้ปกครองโดยปกติจะเน้นบังคับและสั่งให้เด็กทำกิจกรรม ครูควรกระตุ้นหรือแนะนำพ่อแม่และผู้ปกครองเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมอย่างอิสระด้วยตนเอง ไม่ควบคุมเด็กในการทำกิจกรรม

1.3 ชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” เพื่อส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย เป็นการดำเนินกระบวนการในลักษณะเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by doing) จึงได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ดังนั้นควรออกแบบกิจกรรมให้หลากหลาย น่าสนใจมากขึ้น เพื่อจูงใจให้เด็กสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำชุดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง “PLAY AT HOME” ไปส่งเสริมหรือพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอื่น ๆ เช่น ด้านความร่วมมือ ด้านการจัดการตนเอง ด้านทักษะชีวิต

2.2 ควรมีการส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กปฐมวัย โดยบูรณาการกับกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ธรรมชาติเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบSTEM และกิจกรรมละครสร้างสรรค์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ชลลธิป สมาหิโต. (2560). *เอกสารคำสอนรายวิชาพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (development and learning in young children)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพันธ์ เดชสวัสดิ์. (2552). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนโรงเรียนบ้านสถานอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา (การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิกุล เกิดปลั่ง. (2554). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รัชดาภรณ์ อินทะนิน. (2544). *การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียน ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภฎี ชิกกว้าง. (2552). *การทดลองใช้กิจกรรมบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี. (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สิรินทร์ ลัดดาภรณ์ บุญเชิดชู. (2557). *การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย (วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพร ลีนจี่ และ ศศิลักษณ์ ชัยนิกิจ. (2563). บทบาทของครูในการส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กวัยอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี 1. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 16(2), OJED1602022.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action : A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice–Hall.
- Blair, C., & Diamond, A. (2008). Biological processes in prevention and intervention: The promotion of self-regulation as a means of preventing school failure. *Development and Psychopathology*, 20(03), 899–911.

Bodrova, E., & Leong, D. J. (2008). Developing self-Regulation in kindergarten can we keep all the crickets in the basket?. *Young children*, 63(2), 56–58.

Dewey, J. (1959). *Experience and education*. New York: Macmillan Publishing Company.

Global,A. (2 0 2 0) . *Art and Child Development*. Retrieved November 18, 2 0 2 1 , from <https://th.globalart.world/ศิลปะกับพัฒนาการเด็ก/>

Hautakangas, M. (2022). Children developing self-regulation skills in a Kids’ Skills intervention programme in Finnish Early Childhood Education and Care. *Early Child Development and Care*, 192, 1626–1642.

National Parent Education Network. (2022). *NPEN Core Principles*. Retrieved November 27, 2021, from <https://npen.org/about-npen/core-principles>

Unicef. (2019). *Unicef Early Childhood Development Kit for Emergencies*. Retrieved October 15, 2021, from https://www.unicef.org/evaldatabase/files/UNICEF_ECD_Kit_Synthesis.pdf